

(С.В. Шмалей) [4]; - характеристику, що дає змогу сучасній особистості відповідально вирішувати життєві ситуації, підпорядковуючи задоволення своїх потреб принципам сталого розвитку (Н.А. Пустовіт) [1]; - підготовленість і здатність людини до практичного вирішення екологічних завдань, наявності в неї ряду особистісних якостей у поєднанні з необхідним запасом знань і умінь ефективно діяти у проблемних ситуаціях, що виникають у різних сферах діяльності, та знаходити правильні шляхи їх вирішення (Л.Д. Руденко, О.Л. Пруцакова) [3]. За висновками вчених, екологічна освіта здатна впливати на усвідомлення власної причетності до екологічних проблем, врахування у професійній, суспільній і побутовій діяльності наслідків впливу на довкілля й таким чином спрямована на формування екологічно компетентної особистості.

Список використаних джерел:

1. Пустовіт Н.А. Особистісно орієнтовані технології екологічного виховання підлітків. *Наукові записки. Педагогіка і психологія*. 2001. Вип. 5. С. 59–62.
2. Титаренко Л. М. Формування екологічної компетентності студентів біологічних спеціальностей університету : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2007. 22 с
3. Формування екологічної компетентності школярів : наук.-метод. посібник / уклад.: Н. А. Пустовіт, О. Л. Пруцакова, Л. Д. Руденко, О. О. Колонькова. Київ, 2008. 64 с.
4. Шмалей С. В. Система екологічної освіти в загальноосвітній школі в процесі вивчення предметів природничо-наукового циклу : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Київ, 2005. 479 с.

ІСТОРІЯ ІНТРОДУКЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РОДУ *PINUS* L. В УМОВАХ ТРОСТЯНЕЦЬКОГО ПАРКОВОГО КОМПЛЕКСУ

Тарабун М.О., кандидат біологічних наук

Державний дендрологічний парк «Тростянець» НАН України

Інтродукційна робота з екзотичними видами рослин, у тому числі й голонасінними, у дендропарку почалася з кінця 50-х років XIX століття, коли був створений розсадник, де вирощували деревні рослини не тільки місцевих порід, а й саджанці різних екзотів, одержаних із садівництв із-за кордону.

Мета роботи – оцінка успішності інтродукції видів роду *Pinus* L. в умовах Лівобережного Лісостепу України.

Для досягнення мети основним завданням було проаналізувати досвід інтродукції рослин роду на території дендрологічного парку «Тростянець» НАН України та визначити їх таксономічний склад та життєвий стан.

Рід *Pinus* L. - один з найбільших та розповсюджених в родині *Pinaceae* Lindl. Види роду *Pinus* L. з'явилися на території дендропарку «Тростянець» в XIX ст. за часів засновника І. М. Скоропадського. З 1840 р., в ландшафтні насадження почали вводити екзотичні рослини, в тому числі і сосни, які були отримані з Києва, Нікітського ботанічного саду в Криму та інших спеціалізованих установ.

Починаючи з 1858 року сосну використовують для обсадки насипних пагорбів та закладки захисної смуги (1861 р.) навколо паркового комплексу.

В 70-х рр. XIX ст. вперше на Лівобережній Україні в дендропарку «Тростянець» було інтродуковано і випробувано такі види сосни, як: *Pinus aristata* Engelm., *P. contorta* Dougl., *P. densiflora* Sieb. et Zucc., *P. korainensis* Sieb. et Zucc., *P. Jeffreyi* balf., *P. parviflora* Sieb. et Zucc. [1].

У 1886 р. проведено першу ботанічну інвентаризацію паркових насаджень, згідно якої рід *Pinus* L. налічував 27 видів з внутрішньовидовими таксонами.

За даними останньої інвентаризації (2018 р.), рід *Pinus* L. нараховує 17 видів та внутрішньовидових таксонів: *Pinus banksiana* Lamb., *P. cembra* L., *P. digenea* Beck., *P. korainensis* Siebold et Zucc., *P. mugo* Turra, *P. nigra* Arn., *P. nigra* subs. *Pallasiana* (Lamb.), *P. flexilis* James, *P. peuce* Griseb., *P. ponderosa* Dougl., *P. ponderosa* var *scopulorum* Lemm., *P. pumila* (Pall.) Regel., *P. rigida* Mill., *P. sibirica* Du Tour, *P. strobus* L., *P. sylvestris* L., *P. sylvestris* var *hamata* Steven. Всі рослини роду добре ростуть і розвиваються

Таким чином, можна зробити висновки, що більшість видів роду *Pinus* L. успішно акліматизувалися в умовах дендрологічного парку і їх можна ефективно використовувати у ландшафтних насадженнях.

Список використаних джерел:

1. Липа А. Л., Степунін Г. А. Дендропарк «Тростянець». Київ : УСССР, 1951. 70 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ У ШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ